

Fond za humanitarno pravo

FOND ZA HUMANITARNO PRAVO

POD LUPOM br. 1

februar 1993.

HRTKOVCI

Pritisak na Hrvate u Srbiji

Na osnovu istraženih slučajeva kršenja ljudskih prava u Hrtkovcima, Fond za humanitarno pravo ukazuje da ima indicija da se pojačava pritisak na pripadnike nesrpske nacionalne zajednice, da su raznim oblicima zastrašivanja sve češće izloženi Srbi koji se zalažu za jednaka prava svih građana, a da su srpske izbeglice iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine izložene diskriminaciji zbog neučestvovanja u ratnim sukobima.

Izveštajna grupa Fonda u sastavu:

Nataša Kandić,

Vladan Vasilijević,

Sonja Liht,

Nikola Barović,

Vesna Rakić,

ukazuje na sledeće činjenice:

1. Reagovanje organa vlasti Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije

Nakon obraćanja meštana Hrtkovaca nadležnim organima vlasti SR Jugoslavije i Republike Srbije, kampanje građanskih delegacija pomoću dokumentovanih izveštaja o ugrožavanju lične i imovinske sigurnosti Hrvata i kampanje nezavisnih medija, u avgustu 1992. godine vlast je preduzela sledeće mere:

- pokrenut je krivični postupak protiv Ostoje Sibinčića i Rada Čakmaka, osumnjičenih da su neposredno vršili pritisak i podsticali druge na nasilje prema Hrvatima i etnički mešovitim porodicama;
- izvršeno je iseljenje srpskih izbeglica koje su nasilno zauzeli kuće Hrvata, a ove izbacili na ulicu;
- pojačana je milicijska kontrola na ulazu u selo i povećan je broj milicionera na poslovima lične i imovinske zaštite građana;
- sprečeno je postavljanje table sa natpisom Srbislavci, a inicijatori promene naziva mesta upućeni su na skupštinsku proceduru;

Fond za humanitarno pravo

- smenjen je zamenik ministra za unutrašnje poslove u vladi SR Jugoslavije Mihalj Kertes, prema informacijama u medijima navodno zbog lične odgovornosti za etničko čišćenje u Vojvodini;

Period koji je nastupio - septembar, oktobar i novembar 1992. - doživljen je kao period smirivanja međuetničkih napetosti, iako se već do tada iz Hrtkovaca iselilo više od 350 porodica, uglavnom Hrvata.

Nakon odluke sudskih organa o puštanju osumnjičenih da se brane sa slobode i rezultata decembarskih izbora, grupa srpskih izbeglica okupljena oko **Ostoje Sibinčića i Rada Čakmaka**, obnavlja i pojačava pritisak na Hrvate, mešovite porodice i na Srbe koji traže jednaka prava za sve meštane Hrtkovca, nezavisno od njihove nacionalne pripadnosti.

2. Diskriminacija Hrvata

Na sastancima Skupštine mesne zajednice Srbislavci, proglašene od strane grupe srpskih izbeglica koju predvode meštanin Ostoja Sibinčić i izbeglica iz Grubišnog polja (Hrvatska) Rade Čakmak, prave se spiskovi nepodobnih koji treba da se ise, sa rukovodećih mesta smenjuju se stručnjaci samo zato što su Hrvati, a nisu pošteđeni ni pojedinci koji se godinama, na najbolji način, bave humanitarnim poslovima.

Slučaj poštara pokazuje da je zapošljavanje i otpuštanje radnika u neposrednoj nadležnosti pojedinaca. Naime, Ostoja Sibinčić uputio je lični zahtev Pošti u Rumi da otpusti dosadašnjeg poštara (Hrvata) u Hrtkovcima, te da se na njegovo mesto primi izbeglica (Srbin) iz zapadne Slavonije.

Javno se ističu plakati s rokom za iseljenje. Prema najnovijem takvom obaveštenju rok za iseljenje ističe 12. februara 1992. Pojedinci se presreću na ulicama i preti im se noževima, drugima se kamenuju kuće ili podmeću eksplozivne naprave, a nekima se direktno saopštava da se moraju iseliti zato što će se na mestu gde se sada nalazi njihova kuća graditi pravoslavna crkva.

3. Diskriminacija građana zbog političkog uverenja

Meštanima Srbima koji od vlasti u Republici Srbiji zahtevaju da svima, nezavisno od nacionalnosti, garantuje ličnu i imovinsku sigurnost, preti se na različite načine. Takvim ljudima, među kojima se nalaze odbornici SO Ruma, kao i predsednici lokalnih odbora SPS i SPO i ugledni stručnjaci, preti se otpuštanjem s posla, odmazdom i likvidacijom.

4. Diskriminacija izbeglica

Humanitarna pomoć se dodeljuje izbeglicama prema kriterijumima koje donosi i menja Ostoja Sibinčić i samoproklamovana Skupština mesne zajednice Srbislavci. Dok se najbolje stvari dele odanim ovoj grupi, nisu retki slučajevi da se izbeglice izuzimaju iz raspodele samo zato što nisu učestvovala u ratu u Hrvatskoj.

Fond za humanitarno pravo

5. Diskriminacija Srba iz Hrvatske koji su menjali kuće i imanja

Grupa okupljena oko Ostoje Sibinčića i Rada Čakmaka organizovala je nasilno useljavanje u 168 kuća Hrvata koji žive i rade u zapadnoj Evropi. Naknadno, vlasnici tih kuća su dali pristanak za privremeni boravak izbeglica u njima. Neki od ovih vlasnika kuća razmenili su svoju imovinu za imovinu Srba izbeglih iz Hrvatske, ali sada ovi Srbi ne mogu ostvariti svoja vlasnička prava. U Hrtkovcima se mogu sresti ljudi koji mesecima čekaju sudske organe da im omoguće useljenje u sopstvene kuće. Prema najnovijoj odluci samoproklamovane Skupštine mesne zajednice Srbislavci Radu Čakmaku i "zaslužnim Srbima" dodeljeno je 27 placeva za gradnju kuća, što bi moglo značiti da će neke kuće biti "oslobođene" za svoje prave vlasnike.

Na svaki pokušaj vlasti da sprovede rešenje o iseljenju nasilno useljenih izbeglica, Ostoja Sibinčić i Rade Čakmak odgovaraju organizovanjem izbeglica u grupu koja je spremna da se fizički i upotrebom oružja suprotstavi policiji. Zbog učestalosti takvih slučajeva sudski organi odustaju od primene zakona.

Na osnovu podataka istraženih na terenu Fond za humanitarno pravo ukazuje na drastično povećanje broja slučajeva kršenja ljudskih prava i na činjenicu da se diskriminacija građana zbog političkih uverenja, kao i pripadnika manjina, vrši korišćenjem institucionalnih formi.

Uznemiravajuće deluje saznanje o praksi podele izbeglica na zaslužne, one koje su po meri nacionalnih interesa kvalitetniji od domaćih Srba, i na razne druge.

Posebno zabrinjava što se zbivanja slična ovim u Hrtkovcima javljaju širom Srbije. Tokom poslednjih meseci više od 10.000 ljudi u Beogradu bilo je izloženo telefonskim i pismenim pretnjama, a više od 1.000 stanovnika Beograda iselilo se pod pritiskom kome su bili izloženi od strane različitih neidentifikovanih militantnih grupa.

Posle decembarskih izbora pojačan je institucionalni i vaninstitucionalni pritisak na pripadnike različitih nacionalnih zajednica i konfesionalnih organizacija i na članove određenih stručnih i političkih organizacija u Beogradu. Tokom poslednja dva meseca više od 500 ljudi je doživelo neposredan verbalni i fizički pritisak, a ima indicija da je desetak nerazjašnjenih ubistava izvršeno iz nacionalističkih i političkih razloga.